

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866
Hradec Králové 500 01, Eliščíno nábřeží 465

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KOMITÉTU
PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK
Z VÁLKY ROKU 1866

ZA ROK 2007

PŘEDLOŽENO VALNÉ HROMADĚ
DNE 12. 4. 2008
V HRADCI KRÁLOVÉ

Úvodní slovo předsedy Komitétu 1866

Vážení členové Komitétu 1866 a přátelé vojenské historie,

účastník bitvy u Hradce Králové setník Jan Nepomuk Steinský na honu v okolí lesa Svíbu 16. listopadu 1888 našel pomníky volající po opravě a řešil jak nejlépe o toto bojiště pečovat. Výsledkem bylo založení Komitétu 1866 jehož dnešní podoba určitě naše zakladatele ani nenapadla. Systémovým přístupem naší práce směřujeme k úplné rehabilitaci desetitisíců padlých vojáků, pomníků pod kterými odpočívají i celospolečenského pohledu na význam prusko-rakouské války. V rámci Evropské unie při seznamování se s péčí o vojenské památky v zahraničí získáváme potřebný nadhled a možnosti mezinárodní spolupráce. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007 - 2013, který byl schválen Evropskou komisí dne 11. prosince 2007, znamená vyšší etapu v naší činnosti.

Velké projekty jsou složeny z množství drobné práce našich členů a v této době se věnujeme vyhodnocení uplynulého roku 2007. Naši situaci vystihuje citát připsovaný Schillerovi:

*Ti, kteří mají trpělivost dělat prostě věci dokonale,
osvojují si umění dělat nesnadné věci lehce.*

Pravidelné sekání trávy kolem pomníků nemá potom menší význam než obnova zaniklého pomníku za třeba za 90. tis Kč. V zápisech z jednání předsednictva naleznete ucelený přehled o vykonané práci v hodnoceném roce. Mohu konstatovat, že jsme pracovali podle Stanov našeho spolku a plnili povinnosti vůči státním orgánům jako občanské sdružení.

Mezi nejdůležitější naše akce v minulém roce patří:

- rekonstrukce pomníku 4. a 6. kyrysnického pluku a vojenského hřbitova z roku 1866 ve Vysokově na Náchodsku
- oprava Ossaria na vojenském hřbitově z roku 1866 ve Kbelnici na Jičínsku
- oprava vojenského hřbitova z války roku 1866 v Trutnově - Poříčí
- oprava pomníků na bojišti z roku 1866 v bývalém vojenském prostoru Ralsko-Mladá v severních Čechách
- vybudovat naučné stezky a cyklotrasy po bojišti u Dvora Králové n. L. a na Hořicku

Nežijeme v době, která v minulosti cílevědomě hledá poučení, ale máme podmínky k práci zatím nejlepší za existence spolku. Být úspěšný v roce 2008 a dále lze jen na dobrých základech a dobré základy náš Komitét 1866 dnes má. Děkuji všem našim členům, jejich blízkým a všem spolupracujícím příznivcům vojenské historie za výsledky práce v roce 2007.

Se spolkovým pozdravem

„Poznávejme památky z války roku 1866 a chraňme je.“

Ing. Josef Komárek
předseda Komitétu 1866

HISTORIE KOMITÉTU 1866

Komitét 1866 byl založen setníkem zemské obrany ve výslužbě Janem Nepomukem Steinským. Když se 16. listopadu 1888 účastnil honu v lese Svíb nedaleko obce Chlum u Hradce Králové, přiměl jej pohled na desítky hromadných hrobů označených jen provizorními, rozpadajícími se dřevěnými kříži zabývat se myšlenkou založení spolku, který bude pečovat o existující hroby a zakládat nové pomníky na místech posledního odpočinku rakouských, pruských a saských vojáků.

Ustavující schůze Komitétu proběhla 2. prosince 1888. Předsedou Komitétu pro udržování pomníků na bojišti Královéhradeckém (Das Lokalkomitée zur Errichtung und Erhaltung der Kriegerdenkmäler auf dem Schlachtfelde bei Königgrätz im Jahre 1866) se stal Jan Steinský, jednatelem Antonín Tvrzský, řídící učitel v Cerekvici, a technickým referentem ředitel Odborné školy sochařské a kamenické v Hořicích Vilém Dokoupil. Po Cerekvici nad Bystřicí a Hořicích se v roce 1891 stal sídlem Komitétu definitivně Hradec Králové.

Během dvou let (1889-1891) bylo opraveno všech 227 evidovaných památek, vznikaly památky nové. V roce 1898 bylo v evidenci 319 pomníků, o rok později již 342 a za další dva roky rovných 400!

Obdobné spolky vznikaly i na dalších bojištích. V roce 1890 to bylo ve Dvoře Králové n/L, dále v Jičíně, Mnichově Hradišti a Podolí, Starém Rokytníku, Liberci, Novém Bydžově a České Skalici. O jejich zakládání se velkou měrou zasloužil majitel náchodského zámku a velkostatku princ Vilém ze Schaumburg-Lippe a také velitelství 9. armádního sboru v Josefově pod velením generála jízdy prince Leopolda Croye.

Pod záštitou prince Viléma ze Schaumburg-Lippe vznikl v roce 1892 ústřední spolek, který měl pečovat o válečné hroby z roku 1866 na celém území Čech a Moravy. Předsedou spolku byl jednohlasně zvolen baron Rudolf Ulmenstein a protektorem spolku byl jmenován princ Vilém ze Schaumburg-Lippe.

Největšího rozkvětu dosáhl ústřední spolek v prvním desetiletí 20. století. V roce 1908 měl 6 čestných, 75 zakládajících a 729 přispívajících členů, 12 místních spolků a 1 pobočný spolek v německé Vratislavi (Wroclaw). Po první světové válce a vzniku Československé republiky spolek ukončil svou činnost.

Právním nástupcem ústředního spolku se stala nadace pro udržování hrobů a pomníků z války roku 1866 zřízená při Odborné škole pro kameníky a sochaře v Hořicích, která se prvně sešla v únoru 1927. V činnosti pokračovaly i některé lokální spolky.

V roce 1943 byla činnost nadace zastavena, když byl její majetek převeden na Bezirkskommando v Hradci Králové. Po roce 1945 byla činnost Komitétu 1866 obnovena, avšak změna státního zřízení po roce 1948 činnosti spolku nepřála. V roce 1951 byly pak veškeré spolky a nadace zrušeny zákonem a Komitét 1866 byl donucen svoji činnost ukončit.

Činnost původního ústředního spolku byla obnovena na jaře 1990, kdy byl na ustavující valné hromadě přijat název Komitét pro udržování památek z války roku 1866, jehož sídlem se stal Hradec Králové.

ČINNOST KOMITÉTU 1866 V ROCE 2007

Po jubilejním roce 2006, ve kterém proběhlo nespočet vzpomínkových akcí na 140. výročí prusko-rakouské války, při kterých byla takřkajíc zviditelněna mnohaletá poctivá práce a neutuchající úsilí skupiny aktivních členů a příznivců spolku, byl rok 2007 návratem k onomu „mezidobí“, vyplněnému především mravenčí prací na zachování, zvelebení a popularizaci všech památek na válku v roce 1866.

Byl to také v rámci dvouletého cyklu opět rok volební. Na dubnové Valné hromadě bylo zvoleno nové předsednictvo, které se vzhledem k narůstajícímu objemu činnosti rozrostlo o další členy. Opravdu nemalé úsilí je vynakládáno k tomu, aby se co největší počet členů spolku, kteří mají opravdu chuť a kapacity pomoci, měl možnost zapojit do práce předsednictva.

K 31. prosinci 2007 měl Komitét 1866 celkem 126 řádných, 6 čestných a 32 zasloužilých členů. V průběhu roku bylo předsednictvem přijato 6 nových řádných členů. Kromě 7 členů, jejichž členství bylo ukončeno z důvodu nezaplacení členského příspěvku, jsme se museli rozloučit i se dvěma dlouholetými členy a příznivci tohoto historického období, čestným členem Ing. Ctíradem Benešem a Karlem Kopalem, kteří v průběhu roku zemřeli.

Činnost Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 již tradičně dělíme do několika samostatných oblastí:

- 1. Péče o válečné hroby a pomníky**
- 2. Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí**
- 3. Publikační a přednášková činnost**
- 4. Podpora rozvoje cestovního ruchu v areálech bojišť 1866**
- 5. Spolková činnost**
- 6. Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy**

V posledním období je také rozvíjena činnost v oblasti spolupráce s obdobně zaměřenými spolky a institucemi v zahraničí, zejména v Polsku a Itálii. Tyto aktivity procházejí napříč výše uvedenými oblastmi.

PÉČE O VÁLEČNÉ HROBY A POMNÍKY

Přestože rok 2007 nebyl tolik naplněn kulturními a vzpomínkovými akcemi, kdy je nejlépe prezentována péče o pomníky širší veřejnosti, pokračovala údržba a oprava pomníků na všech bojištích neztenčenou měrou. Dokladem o tom jsou následující zprávy technických referentů, v nichž popsali konkrétní práce v jednotlivých lokalitách.

Zpráva technického referenta bojiště u Hradce Králové

Pavel Mrkvička - Jiří Vilím

Tak jako v minulých letech se i v roce 2007 podařilo opravit na bojišti u Hradce Králové několik pomníků. Stěžejní prací byla generální oprava pomníku e.č. 343 rakouského 4. pěšího pluku v Rozběřicích. V Dohaličkách na zrušeném hřbitově u chrámu sv. Jana Křtitele se opravily pomníky e.č. 12 na hrobě 32 vojáků, pomník e.č. 35 všeobecného věnování, pomník e.č. 179 na hrobě 18 vojáků, pomník e.č. 180 věnovaný pruskému npor. Adolfu F. Fischerovi a pomník e.č. 181 na hrobě 37 vojáků. Zde se jednalo o památky s litinovými kříži. Celková cena těchto oprav byla 66 200,- Kč. Na chlumském hřbitově u kostela Proměnění Páně se opravily pomníky s litinovým oplocením e.č. 25 rakouského majora hraběte Grünne (73 000,-), pomník e.č. 26 rakouského generála brigádníka Poschachera (55 740,-) a pomník e.č. 202 na hrobě pruského majora Heinricha R. von Reusse (64 000,-). V Čistěvsi se podařilo opravit pomník e.č. 207, pískovcový pylon s litinovým oplocením na hrobě pruského setníka Carla hraběte Finckenstein (48 200,-). Ve Světlí byl na místním hřbitově opraven pomník e.č. 235 rakouského ppor. Guttenberg, na kterém dlouhá léta chyběl ulomený kříž (23 000,-). V Máslojedech byl obnoven zaniklý šachetní kříž e.č. 325 (14 518,-) a v Benátkách se opravila po vyjmutí ze zdi chléva statku čp. 2 zazděná pyramida e.č. 468. Byl pod ní vyroben nový sokl a památka bude nově umístěna v parčíku na návsi v souboru tří tam stojících pomníků (5 355,-). Při příležitosti připomínky 142. výročí bitvy, za účasti tradičních uniformovaných jednotek, bude pyramida s vojenskými poctami vysvěcena. Po dobrých zkušenostech z roku 2006 se opět jeví jako oboustranně prospěšná spolupráce s firmou Kamenictví Josef a David Novotný z Čermné.

V červenci byla dohotovena nová naučná cyklostezka „Po stopách války roku 1866 na Hořicku“. Došlo tak k propojení jičínského a královéhradeckého bojiště. Začíná ve Valdicích, vede přes Hořice a končí u hřbitova v Cerekvici. Má celkem 17 zastávek s informačními tabulemi. Na budování stezky se z členů Komitétu podíleli: M. Drapák, P. Mrkvička, M. Suchý, R. Teichman, J. Vilím a členové KVH v Novém Bydžově pod vedením L. Rosůlka.

Dne 14. 6. 2007 se u Máslojed konalo znovuodhalení a vysvěcení již zmiňovaného šachetního kříže e.č. 325. Pomník financoval Historický klub Záviš při ZŠ Svitavy s příspěvím Komitétu 1866 a Muzea Východních Čech. Členové klubu pod vedením profesora Miroslava Štrycha z gymnázia Letovice přednesli několik kramářských písní a členka klubu Zuzana Švoncová přečetla část své povídky k tématu války roku 1866. Slavnosti se též účastnilo několik členů vojenských historických jednotek a Komitétu. Velice zdařilá akce probíhala pod taktovkou správce bojiště Aleše Chvojky.

Na bojišti se také uskutečnilo několik větších brigád. Z plánovaných to byla jarní brigáda, která se konala v sobotu 21. 4. 2007, jíž se zúčastnili: J. Musílek, R. Pokorný, M. Suchý a J. Vilím. První akcí byla úprava okolí trochu opomíjeného pomníku e.č. 66, věnovaného saskému npor. Adolfu von Stieglitz. Celý ostrůvek v poli byl očištěn od neúnavně rostoucího černého bezu a šípků, vyhrabáno listí a staré roští, byly odstraněny spodní větve obou stromů a odpad odvezen. Dodatečně kolega Suchý odřízl poslední zachovalý zbytek litinového plůtku a spolu se dvěma uvolněnými sloupky fragmenty odvezl do depožitáře. Poté jsme

Rozběřice, opravený pomník pěšího pluku č. 4 Hoch-und Deutschmeister, e.č. 343

Rozběřice, nápisní desky pomníku pěšího pluku č. 4 Hoch-und Deutschmeister

přejeli do Horního Přímu k „sv. Aloisovi“, kde se prováděla větší údržba místních dřevin. Dále byl zjištěn v kritický stav letitého habru, který je tak vyhníly, že kmen stromu byl rozpolcen téměř od země a jedna jeho část pádem přímo ohrožovala dva pomníky. Byla pořízena fotodokumentace a upozornění spolu s žádostí o odbornou likvidaci inkriminované části stromu zasláno správci bojiště panu Aleši Chvojkovi. Z Přímu jsme odjeli do Dohalic, kde byl u opraveného pomníku e.č. 161 rakouského setníka Wolfa von Wachtentreue uvolněn železný kříž tak, že vyštlpl na obou stranách povrch sedlovitého zakončení pomníku. Po vyjmutí kříže jsme zjistili, že otvor pro kříž je hluboký jen asi 8 cm, což je pro takovou váhu skutečně málo. Po očištění čepu byl kříž speciálním tmelem upevněn zpět. Poslední práce se uskutečnila ve Svíbu, kde byl po odkopání za pomoci dvou sochorů narovnan na čelo se kácející pomník e.č. 269 rakouského npor. von Uhl.

Druhá plánovaná brigáda se uskutečnila dne 10. 11. 2007 za velice špatného počasí. Této brigády se zúčastnili: J. Kozák s přítelkyní, P. Mrkvíčka, J. Musílek, R. Pokorný a J. Vilím. Hlavním těžištěm prací bylo pokácení poloviny rozštěpeného habru o kterém byla zmínka v zápisu z jarní brigády, neboť kolega A. Chvojka nám sdělil, že královéhradecké muzeum nebude mít na tuto akci finanční prostředky. Likvidace po částech ořezávaného stromu proběhla bez jakýchkoliv škod na pomnících či barokní soše sv. Aloise. Z druhé části stromu byly odstraněny větve jdoucí nad silnici, čímž došlo alespoň k částečnému optickému vyvážení druhé poloviny stromu. Nakonec byl celý areál uklizen, shrabán a dřevo odvezeno. Poté jsme odjeli na Chlum, kde jsme měli po dohodě se správcem bojiště vyhrabat a upravit dělostřelecké okopy Gröbenovy baterie. Na celé lunetě bylo odstraněno křoví a pořežány náletové dřeviny. Všech osm stanovišť bylo vyhrabáno téměř až na zeminu a celé okolí uklizeno. Cestou z Chlumu jsme se ještě zastavili v Čistěvsi, kde bylo třeba upevnit spadlou kouli na pomník e.č. 205 2. magdeburského pěšího pluku č. 27.

Brigáda členů Komitétu 1866 v lokalitě „U sv. Aloise“ v Horním Přímě dne 21. 4. 2007

Další brigáda, tentokrát z iniciativy Klubu vojenské historie z Nového Bydžova pod vedením L. Rosulka, se uskutečnila dne 7. 4. 2007. Této akci se zúčastnili:

L. Rosulek, M. Rosulková, P. Rosulek, L. Langrová, R. Hrdina, M. Kubišta, R. Prachovník a J. Šulc. Členové klubu se ujali zejména údržby vojenských hřbitovů v Novém Bydžově, Nechanicích - Komárově a dalších pomníků v okolí, například: e.č. 460 v Metličanech, e.č. 84 ve Stračově, e.č. 85 ve Stračovské Lhotě, e.č. 245 v Lubně a na dalších místech. Brigády se stejným zaměřením zorganizoval novobydžovský Klub vojenské historie také v červenci a říjnu, vždy s osmi až dvanácti členy.

Miroslav Suchý a Jiří Musílek při zajištění statiky pomníku npor. von Uhl ve Svíbu

Dále proběhlo ještě několik menších akcí, kde bych chtěl vyzdvihnout zejména sólové akce člena Komitétu M. Suchého, který za pomoci křovinořezu udržuje již několik let v dobrém stavu prostor kolem pomníků ve Svíbu a jeho okolí.

Všem, kteří se zúčastnili v roce 2007 našich akcí, Komitét tímto děkuje za pomoc.

Zpráva technického referenta bojiště u Náchoda

Josef Týfa

V loňském roce byla pozornost upřena na opravu jehlanu se lvem na Vysokově a hřbitůvku u trati pod Vysokovem. Při těchto opravách bylo dle možností členů Komitétu pomáháno kamenické firmě Josef a David Novotný při úklidu i úpravě okolí pomníku. Oprava byla zakončena malou slavností a vysvěcením obou opravených pomníků dne 24. 6. 2007. Oprava byla kladně hodnocena místními obyvateli.

O údržbu kolem těchto pomníků se stará obec Vysokov. U hřbitůvku u trati je ještě potřeba dodělat úpravu okolí a vysadit tuje. Dále bylo prováděno odstraňování náletů, sekání trávy a hrabání listů v okolí pomníků a to nejen v okrese Náchod. Rovněž tak byla kamenickou firmou opravena řada drobných památek a šachtových křížů (e.č. 35, 46, 111, 31, 82).

Musím konstatovat, že stále dochází k poškozování pomníků, ale hlavně šachtových křížů, čímž naše snaha přichází vničeť.

Za uvedenou práci lze poděkovat členům Komitétu i členům 6. praporu polních myslivců v Náchodě.

Vysokov, oprava pomníku
4. a 6. kyrysnického pluku e.č. 86

Vysokov, detail nápisní desky
opraveného pomníku
4. a 6. kyrysnického pluku

Slavnostní svěcení pomníku
4. a 6. kyrysnického pluku ve Vysokově

Vysokov, vojenský hřbitov z r. 1866,
duben 2007

Vysokov, rekonstrukce vojenského
hřbitova z r. 1866

Vysokov, pomník npor. Mayera
po rekonstrukci vojenského hřbitova

Vysokov, vojenský hřbitov po celkové opravě

Zpráva technického referenta bojišť u České Skalice a Sviňšťan

Tomáš Vondryška

V roce 2007 se na bojištích u České Skalice a Sviňšťan uskutečnilo jen několik menších akcí. Byly to zejména celkové opravy typových křížů a úprava jejich okolí. V Dubenské bažantnici byl takto ošetřen křížek e.č. 4. a v ovocném sadě u Sviňšťanského dvora soubor třech typových křížů e.č. 5., 6. a 7. Dva z nich se pro špatný stav zřídily nové a jeden byl restaurován. Náklady na opravu těchto tří křížů činily 24 633 Kč. Restaurátorské práce provedlo kamenictví Josef a David Novotný z Čermné.

V létě bylo také zjištěno poničení pískovcového soklu typového kříže e.č. 5. na bojišti u České Skalice. Ten byl dosud jen naprasklý a někdo zřejmě zkoušel kolik vydrží. Křížek se nachází naproti místu, kde dříve stával Dubenský dvůr.

Na obou bojištích se uskutečnily v minulém roce dvě brigády, které ve dnech 12. 5. a 10. 11. zajistili členové SPVH Náchod. Byla provedena běžná údržba a úklid v okolí pomníků.

Koncem roku, dne 28. 11., proběhla v Čerychově vile velmi poutavá přednáška pod názvem „Válka 1866 a bitva u České Skalice“, kterou uspořádali Mgr. Jan Čížek a Zdeněk Jánský. Dvouhodinová přednáška byla spojena s projekcí bitevních plánů a dalších vyobrazení.

Další aktivitou bylo předběžné jednání se starostou obce Hoříčky panem ing. Zdeňkem Brožem, který přislíbil částku nejméně 5 000 Kč jako příspěvek na celkovou opravu pomníku dvou pruských důstojníků e.č. 57 (Gerhard von Kügeln a Friedrich Zimmermann) na místním hřbitově. Rekonstrukce pomníku, kde je počítáno i se zřízením nového pískovcového základu pod nápisovou deskou, začne na jaře 2008. Celková oprava tohoto pomníku je odhadována na 21 000 Kč.

Zároveň bude označen pomníkem nedávno objevený hrob rakouského pěšáka v Dubenské bažantnici. Pěkný pískovcový pomník, věnovaný firmou Lesy a parky Trutnov, ve tvaru vyšší stély je již připraven a zbývá na něm dokončit text.

*Kameníci Novotní při instalaci jednoho z křížů
ve Sviňšťanech*

*Kleny-Dubno,
opravený kříž e.č. 4*

Zpráva technického referenta bojiště u Dvora Králové n. L.

Ing. Pavel Tschiedel

V lednu roku 2007 vypsalo město Dvůr Králové n. L. zásady pro poskytování finančních příspěvků z rozpočtu města, ovšem předmětem dotačních titulů nebyla památková péče, pouze volnočasové aktivity. I pokus o zařazení opravy centrálního pomníku do rozpočtu města naprosto ztroskotál.

V průběhu I. poloviny roku byly prováděny přípravné práce k instalaci Naučné stezky „Bitva u Dvora Králové 29. června 1866“. Ta byla v červnu skutečně zřízena a u příležitosti 141. výročí války na Chlumu slavnostně otevřena.

V průběhu roku byla prováděna běžná údržba pomníků, cca z 30 % byly očištěny přehřátou tlakovou párou.

Přesto, že současné vedení města přes všechna kladná ujištění nepodaló žádost o grant MO ČR na opravu centrálního pomníku války 1866 na nábřeží Jiřího Wolkera u textilní školy, koncem roku se podařilo čelné představitele města přesvědčit o finanční výhodnosti tohoto počínu s tím, že jí počátkem roku 2008 hodlat podají. Z mé strany byla zodpovědnému pracovníkovi MěÚ poskytnuta v prosinci veškerá nutná odborná pojednání vč. rozpočtu a fotodokumentace v naději, že město skutečně o grant MO požádá.

Městem zatím nebyla vypsána nová pravidla pro granty z rozpočtu města na rok 2008, mám ovšem příslib, že tentokrát bude obsahovat grantový titul v oboru památková péče. V tom případě jsem připraven požádat o grant na opravu votivního kříže na královédvorském bojišti v Nové Podharti.

Zastávka naučné stezky „Bitva u Dvora Králové nad Labem 29. 6. 1866“ v Lanžově

Zpráva technického referenta bojiště u Trutnova a Starého Rokytníku

Vlastimil Grof

V roce 2007 byly veškeré síly zaměřeny především na 2 stěžejní akce. Byly to výstavba nové naučné stezky „Po stopách války 1866 na Trutnovsku“ a celková obnova vojenského hřbitova e.č. 1 u areálu TS Trutnov v Dolním Předměstí (u silnice do Poříčí).

Zabezpečení zdárného průběhu obou akcí zabralo veškeré síly, takže na nic jiného nemohlo být ani pomýšleno. Jen díky příkladné spolupráci s firmou Lesy a parky Trutnov, v čele s ředitelem Ing. Semerákem, mohlo vše dopadnout ke spokojenosti zúčastněných stran, a jak věříme, i ke spokojenosti návštěvníků a zájemců o válku roku 1866.

Neplánovanou prací byla lednová havárie opěrné zdi u památníku generála Gablenze e.č. 11 na Šibeníku. Vlivem střídání teplot, oblevy a mrazu, se zřítíl zhruba 5 m dlouhý úsek zdi včetně SZ nároží. Toto místo bylo dlouhá léta před tím ve špatném stavu a tuto situaci nezlepšila neodborná oprava počátkem 90. let 20. stol. Po urychleném zpracování projektové dokumentace a zajištění realizátorské stavební firmy byly s nástupem teplého počasí zahájeny opravy, které se našťastí podařilo včas dokončit do červnových kulturních akcí, spojených s připomínkou bitvy u Trutnova. Vzhledem k charakteru a konfiguraci terénu u paty opěrné zdi, na temeni prudkého svahu, nebyla to práce nijak jednoduchá, ale stavební firma p. Serbouska z Trutnova se s úkolem vypořádala výtečně. Oprava stála téměř 580 tis. Kč a dopadla ke spokojenosti.

Příprava a realizace zmíněné naučné stezky probíhala od samého počátku roku a prakticky nepřetržitě až po termín slavnostního odhalení. Zde je nutné vydvihnout také pomoc Ing. Fiedlera s přípravou vlastivědných textů a jejich překladem do NJ, Ing. Svobodové při pořízení překladů do PL a obětavost a vstřícnost dodavatele tiskových prací p. Štěpánka z Náchodu, který ochotně poskytl během předtiskových příprav své služby nad rámec smluvního vztahu. Při sběru podkladů je nutné se zmínit i o pomoci místních trutnovských sběratelů pohlednic, bez nichž by mnohé zajímavé historické záběry obcí nebyly vůbec zajištěny. Grafickými materiály s vojenskou tematikou také přispěl spolkový archiv Komitétu 1866, za což patří velký dík.

Naučná stezka vede, jak její název připomíná, po stopách války 1866 na Trutnovsku, spojuje Trutnov se Dvorem Králové na jedné straně a Kamiennou Gorou v Polsku na druhé. Vede přes bojiště 27. a 28. června 1866 a dále skrz ty obce, v nichž jsou dochovány nějaké památky na válku 1866 - zpravidla pomníky vojáků zemřelých v místních lazaretech. Umístění tabulí na pozemcích těchto obcí bylo možné jen díky vstřícnosti a porozumění jejich představitelů, starostů. Byla vybudována za finančního přispění grantového programu Interreg IIIa. prostřednictvím Euroregionu Glacensis. Slavnostní odhalení polské větve proběhlo v pátek 15. června za přítomnosti několika obětavých členů a příznivců KVH Trutnov. Otevření celé trasy pak bylo slavnostního rázu o týden později, 23. června v Trutnově, spojené s tradiční připomínkou bitvy u Trutnova. Bohatý program včetně pochodu vojenské kolony po části trasy naučné stezky měl zajistit účast široké veřejnosti a zájemců z řad uniformovaných historických jednotek v ČR. Celkové přímé a vedlejší náklady na vybudování naučné stezky dosáhly výše

Trutnov-Poříčí, vojenský hřbitov e.č. 1, stav okolo roku 1900 a 2006

Trutnov-Poříčí, celková rekonstrukce vojenského hřbitova z r. 1866, e.č. 1

860.000,- Kč a byly plně hrazeny z rozpočtu města, protože finanční vypořádání s Euroregionem Glacensis proběhne až v roce 2008.

Prakticky okamžitě po ukončení této akce se rozběhla příprava celkové obnovy vojenského hřbitůvku z války 1866 před Poříčím, která je hrazena z grantového programu MOČR. Kromě terénních úprav v okolí hřbitova bylo kompletně opraveno oplocení a centrální pomník se lvem. Celému prostoru tak byla vrácena tvář a forma z období krátce po jeho vzniku.

Příprava potřebného stavebního povolení včetně příslušné projektové dokumentace sice zabrala spoustu času, ale největším problémem se nakonec stala

zdánlivá maličkost - zajistit výrobce replik litinových granátů z oplocení. Tyto původní rakouské dělostřelecké granáty byly použity jako výzdobný prvek a do dnešních dnů se jich dochoval pouze zlomek z původního počtu - díky aktivitě sběratelů - zlodějů. Na první (laický) pohled není výroba těchto granátů nic složitějšího, ale opak je pravdou - jenom hledání výrobce modelového zařízení trvalo v dnešní době počítačů přes dva měsíce. Nakonec se podařilo kontrakt dohodnout v Třebechovické strojárně a slévárně, což se však bohužel nakonec stejně neobešlo bez nedorozumění a stresu díky podivným zvyklostem některých kompetentních osob. Zkrátka stále se ještě u nás mají firmy dost dobře, když si mohou vybírat zakázky a klást nesmyslné podmínky. Nyní se ale vraťme k průběhu vlastních stavebních a restaurátorských prací. Prostřednictvím firmy Lesy a parky Trutnov a při vstřícnosti ředitele technických služeb Ing. Labíka se podařilo zajistit odstranění (odtěžení) několika stovek tun v minulosti okolo hřbitova navezené zeminy a stavební sutě a okolní terén dostal lepší podobu, blízkou době vzniku hřbitova. Následovalo vykáčení přestárlých a lednovou vichřicí poškozených borovic. Po hrubých zemních pracích nastoupili zaměstnanci firmy Kovářství Postrach a zdemontovali veškeré kovové části oplocení hřbitova. Litinový pomník se lvem rozebral a k restaurování odvezl p. Pospíchal do Hlinska. Kameničí Novotný pak zajistil rozebrání kamenné podezdívky oplocení a podstavce pomníku, aby mohl být vyrovnán a betonem zpevněn základový pás. Také kamenný kříž nalezl své nové místo vně hřbitova. Po položení hydroizolace byly kamenné bloky omyty tlakovou vodou a opět vráceny na své původní místo. Následovalo tmelení, spárování a lokální barevné retuše. Mezitím se kovové díly pomníku a zábradlí očistily tryskáním a opravily. Po doplnění chybějících částí a ozdob bylo vše opatřeno antikorozní úpravou žárovým zinkem a barvou. V druhé polovině listopadu probíhala montáž pomníku a plotových polí s brankou. Nakonec byly ještě doladěny terénní úpravy a vyštěrkovány cestičky. Tím, že došlo ke snížení terénu v tak velké ploše, muselo se zajistit nové odvodnění okolí hřbitova. Bylo položeno přes 80m dešťové kanalizace, která srážkovou vodu odvede pryč.

Realizace oprav skončila s koncem měsíce listopadu, ale ještě na jaře roku 2008 budou provedeny některé dodělávky, jako např. výstavba nového esteticky vhodnějšího oplocení sousedního areálu Technických služeb. Také dojde k výsadbě dřevin a okrasné zeleně, aby prostor hřbitova dostal příjemnější ráz. Slavnostní otevření a znovuvysvěcení hřbitova proběhne 28. 6. 1866 během kulturního programu k výročí války 1866, pořádaného místním KVH Trutnov. Do té doby bude areál hřbitova ukryt zrakům veřejnosti za provizorním kovovým plotem.

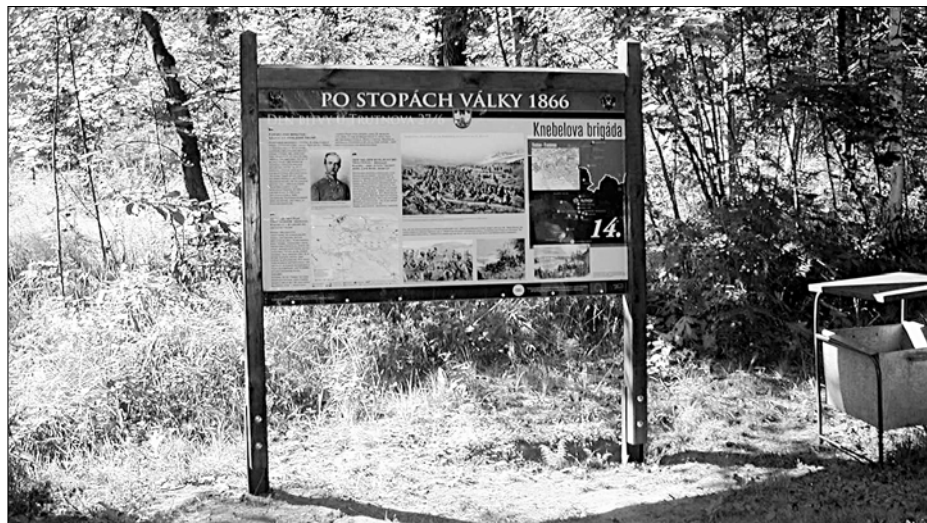
Celkové přímé a vedlejší náklady dosáhly výše bezmála 2 mil. Kč, přičemž práce bezprostředně související s opravou hřbitova zaplatilo ministerstvo obrany částkou 1 635 tisíc Kč v rámci grantu na opravu válečných hrobů. Zbytek byl uhrazen z rozpočtu města.

Na podzim také proběhla oprava při lednové větrné kalamitě poškozeného a pádem stromu částečně rozvaleného památníku na bitvu u Stříteže e.č. 81, který stojí u silnice do Studence. Pomník byl sice na jaře zařazen do žádosti o grant Královéhradeckého kraje, ale vzhledem k faktu, že peníze nakonec nebyly přiděleny, byl opraven zcela z prostředků města. Oprava představovala celkovou demontáž celého pomníku, který měl staticky narušené základy. Vrchní díly, poškozené pádem stromu, byly odvezeny do dílny restaurátora Petra Tomáše

z Nového Města, spodní část a kamenné stupně byly přemístěny stranou, aby mohl být vybudován nový základ z betonu. Po položení hydroizolace byly kamenné díly opět osazeny na své místo. Kámen byl očištěn a provedeno tmelení a retušování poškozených míst. Mezitím v dílně zrestaurované vrchní části byly také namontovány a pomník následně ošetřen hydrofobizací. Veškeré písmo bylo vyzlaceno. Z preventivních důvodů byl majitel pozemku v okolí pomníku, Pozemkový fond, požádán o spolupráci na likvidaci i zbývajících smrků a borovic v blízkosti pomníku. Potřeba takového radikálního zákroku vyvstala po další větrné bouři začátkem listopadu, kdy se některé stromy vyklonily a obnažil se jejich kořenový systém. Případným pádem na blízké vedení VN by došlo k dalším škodám. Nyní je tak pomník již z daleka dobře viditelný a nehrozí mu už žádné nebezpečí pádem přestárých stromů. Mimo to probíhá jednání na získání parcel, na nichž se pomník a hromadný hrob nacházejí, do majetku města. V roce 2008 ještě zbývá provést terénní úpravy a celé okolí uvést do důstojné podoby. Oprava pomníku stála celkem 125.000,- Kč.

V Janské kapli v průběhu návštěvní sezóny byl uskutečněn prodej populárně-naučné literatury o válce 1866 a propagačních tiskovin, dodaných Komitétem 1866. Bohužel je nutné konstatovat malý zájem veřejnosti. Také se tam odehrály celkem tři svatební obřady, z nichž ve dvou případech se jednalo o uniformované příznivce vojenské historie z Trutnova. I to je jedna z vhodných a nenásilných forem propagace kaple a její malé vojenské expozice na veřejnosti.

Celkový součet finančních prostředků, které byly v roce 2007 městem investovány do opravy válečných památek a s rokem 1866 spojených aktivit je téměř 3 mil. Kč. Průběžná údržba naučné stezky stála přibližně 250.000,- Kč a dalších 70.000,- Kč bylo proplaceno KVH jako mzda za průvodcovskou službu v obou objektech na naučné stezce. Na uvedené aktivity bylo z dotací sehnáno přibližně 2 200.000,- Kč.

Zastávka naučné stezky „Po stopách války 1866“ na bojišti u Trutnova

Zpráva technického referenta bojiště u Jičina

Martin Drapák

V roce 2007 se na jičínském bojišti opravilo velké množství památek, z nichž nejvýznamnější byla oprava Ossaria u Kbelnice e.č. 54. Na jeho opravu obec Kbelnice získala od Ministerstva obrany ČR dotaci 1,95 mil. Kč. Restaurování kaple prováděla firma Kamenictví Novotný. Začátkem července bylo celé Ossarium obeháno lešením. Bylo provedeno omytí, očištění kamene a oprava kovových částí, např. držáků na prapory. Byla opravena celá střecha, na kterou bylo zhotoveno 1000 ks nových pálených tašek s glazurou, které jsou přesnou kopií původních. Všechny dřevěné latě byly vyměněny za nové. Veškeré plechové části, jako žlaby, svody, vikýře, parapety byly z měděného plechu zhotoveny nové. Po prvním nainstalování nových měděných svodů došlo k jejich krádeži a znovu během září. Vandalové a zloději navštívili Ossarium pak ještě začátkem prosince, kdy byly odcizeny všechny svody, poničeny žlaby a parapety. Již při brigádě 10. listopadu bylo zjištěno, že jsou objímky u svodů poškozené.

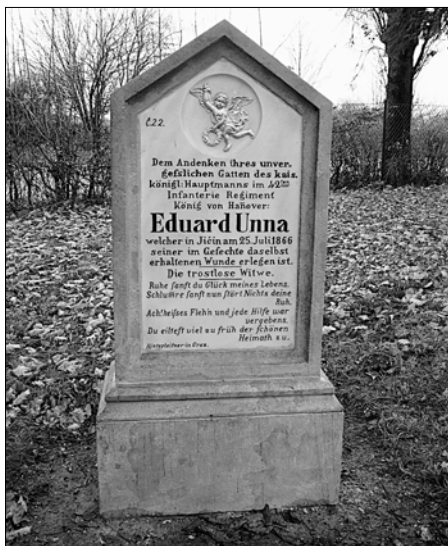
25. září byla na vojenský hřbitov instalována p. Postrachem kovaná hlavní brána, zhotovená podle fotodokumentace jako kopie původní a nová boční branka. Vrcholový křížek na boční brance byl pár dní po nainstalování již také poničen. Ještě tohoto dne, 25. září, byla střecha Ossaria předána jako dokončená za přítomnosti místopředsedy Komitétu R. Teichmana a starosty obce Kbelnice p. Ježka. Krátce nato se lešení začalo rozebírat. V samotném interiéru kaple byla provedena nová výmalba. Písmo na dvou předních nápisních deskách, umístěných na kapli, bylo opraveno a začátkem října byla ještě dokončována přezlacení písma

Kbelnice, ossarium na vojenském hřbitově z r. 1866 po celkové rekonstrukci

Podůlší, pomník e.č. 23
8. granátnického pluku po opravě

Kbelnice, pomník rak. setníka Unna
e.č. 60

i na obou bočních deskách, věnovaných padlým rakouským, saským a pruským důstojníkům. Dne 9. října bylo Ossarium celé dokončeno a Ministerstvem obrany ČR zkontrolováno.

Dále byla firmou Kamenictví Novotný v květnu dokončena oprava dvou pomníků na městském hřbitově v Sobotce, a to pomník pruského npor. Rathmanna e.č. 121 a pomník rakouského setníka Greisingera e.č. 122. V červnu byla dokončena oprava desky e.č. 40, umístěné na kostele v Ostružně, věnované rakouskému setníku von Mumme. V dalších měsících byly dokončeny opravy na centrálním saském pomníku na Horce u Dílců e.č. 13, opraven byl také pomník pruského 8. granátnického pluku e.č. 23 na Luňáčku v polích u Podůlší a na vojenském hřbitově u Kbelnice pomník rakouského setníka Friedricha Linnera e.č. 94 a pomník rakouského setníka Unny e.č. 60.

Koncem července začala celková rekonstrukce pruského pomníku 2. granátnického pluku e.č. 45 v Koněvově ulici v Jičíně, 11. srpna byl pro pomník vybetonován nový základ, 28. října byly u pomníku osazeny nové sloupky a 4. listopadu byl hotov. S odborem životního prostředí se jičínská radnice dohodla na odstranění dvou stromů, které nejenže poškozovaly pomník, ale i tamní chodník. Po těchto úpravách zde vzniklo pěkné a důstojné prostředí. Jičínská radnice obdržela na pomník od Ministerstva obrany ČR dotaci ve výši 53 tisíc korun, náklady byly okolo 80 tisíc Kč.

Střední průmyslovou kamenickou a sochařskou školou z Hořic bylo v měsíci květnu na vojenském hřbitově u Kbelnice zrestaurováno 10 pomníků: pruský 2. granátnický pluk e.č. 73, pruský plukovník von Boxberg e.č. 76, pruský voják Oehlke e.č. 77, pruskí důstojníci Demlow a Tess e.č. 78, pruský major Rheinbaben e.č. 86, pruský poručík Hermann e.č. 88, rakouský nadporučík von Tempis e.č. 89,

rakouský nadporučík Rauch e.č. 90, rakouský setník Rathberger e.č. 91 a pruský poručík von Blücher e.č. 103.

Na bojišti u Jičína proběhly také dvě plánované spolkové brigády. První dne 21. července, které se zúčastnili pánové J. Votrubec, J. Náhlovský, Z. Studený, J. Horký, M. Barus, P. Novák, O. Král, J. Král a M. Trakal. Práce spočívala v průběžném úklidu okolo pomníků, sečení trávy a mýcení křovin v těchto lokalitách: v Dolním Lochově u pruského rovu, u Horního Lochova u rakouských pomníků 42. a 73. pěšího pluku, u dvou saských pomníků u Prostředního mlýna pod Zebínem, na Luňáčku u Podůlší u dvou pruských pomníků, u pomníku v Doubravici u rybníka Hluboký a v Jinolicích u všech třech pomníků. Dále byl proveden úklid dřeva po květnové vichřici a úklid jalovců po vysekání u budovy Ossaria v Kbelnici. U Horního Lochova bylo zjištěno, že byla z pomníku rakouského 73. pěšího pluku odcizena replika vojenského emblému. Tato plastika byla na pomník opět dodána do konce roku 2007.

Druhé brigády, která se konala 10. listopadu, byli přítomni členové spolku J. Votrubec, M. Drapák, M. Trakal a M. Kozák. Činnost byla zaměřena na úklid v okolí Ossaria a následné pálení křovin a větví. V rámci brigády se hledal pruský hrob, který by se měl nacházet u Kněžnic v lokalitě „Na Zlámaninách“. Hrob nebyl nalezen. Dva místní obyvatelé z Javornice, kterých jsme se ptali, p. Živora a p. Zajíc, kteří bydlí poblíž lokality, o hrobu nic nevěděli.

Koncem května byla zničena zastávka č. 13 naučné stezky nad Valchou u Železnice a v říjnu byl odcizen vrcholový pískovcový křížek z pomníku brigády generálmajora Pireta e.č. 62 na vojenském hřbitově u Kbelnice.

Na obecní úřady v Libošovicích, Holíně, Podůlší, Železnici, Lomnici nad Popelkou a Kbelnici byly podány žádosti na opravy pomníků pro rok 2008.

Jičín, pomník pruského 2. granátnického pluku e.č. 45 po celkové rekonstrukci

Zpráva technického referenta pro oblast severních Čech

Jiří Náhlovský

Dne 31. března bylo zjištěno při odřezávání větve, která ohrožovala pomník na hřbitově u kostela v Klášteře Hradiště nad Jizerou, že celý strom je až ke kořenům po jarní vichřici prasklý. Ihned byl kontaktován farář P. R. Jurnečka a jemu se přes několik jednání podařilo prosadit pokácení rozlomeného stromu, který by při možném pádu zcela zdevastoval pomník, který byl nákladně opraven v roce 2006. Odpoledne bylo upraveno okolí u pomníků v okolí Mužského. Těchto prací se zúčastnil J. Náhlovský, M. Barus a P. Novák.

Dne 21. dubna se uskutečnila brigáda, které se zúčastnil J. Náhlovský, P. Daniček, M. Janoušek, J. Horký, M. Trakal, P. Skalský, Z. Studený a J. Votrubec. Byly vytvořeny tři skupiny, jedna pracovala na bojišti u Kuřívod a dvě na bojišti u Klášteře Hradiště nad Jizerou. U Klášteře Hradiště n. J. se hlavně upravilo okolí pomníku pruského myslivce R. Wolfa. Tato práce hlavně spočívala v dokončovacích pracích na úpravě terénu, který byl od silnice k přilehlému poli stržen těžkou technikou. Nejbližší okolí vlastního pomníku bylo vysypáno šterkem, aby se zabránilo jeho pozdějšímu poškození při sekání trávy. Zde musím hlavně poděkovat faráři P. R. Jurnečkovi, který poskytnul zdarma šterk a zajistil práci bagru při stržení hlíny se sutí, která se během několika let nahromadila. Tímto byl základ pomníku pod úroveň okolního terénu a docházelo ke zdržování dešťové vody

Kuřívody, ústřední pomník e.č. 1,
jaro 2007

Kuřívody, ústřední pomník
po celkové rekonstrukci

Chřibská, veteránský pomník na zaniklém hřbitově u kostela před a po opravě v r. 2007

u celkově upraveného pomníku v roce 2006. Dále terénní úpravy byly také provedeny v okolí pomníku podporučíka Schloezer a přilehlých křížů ve směru na Jivinu. Rovněž byl zjištěn stav křížů, které se nacházejí v samotné obci a na skalním hřebenu nad silničním obchvatem na Mnichovo Hradiště. Při cestě do Kuřívod bylo upraveno okolí pomníku u Ševčina. Na bojišti u Kuřívod bylo největší úsilí věnováno vykopání pařezů u pomníků e.č. 10 a č. 12, které byly ve vnitřním prostoru ohraničeném obrubníky a vadily by při celkové rekonstrukci, která se na tomto bojišti uskutečnila během podzimu.

Dne 1. května uskutečnil M. Barus přednášku o prusko-rakouské válce r. 1866 na gymnáziu v Mimoní. 28. a 29. května M. Barus provedl sekaní trávy u pomníku v lokalitě zvané Dolce u Mnichova Hradiště, u dvou křížů na katastru obce Boseň a 9. června u dvou křížů u Kláštera Hradiště nad Jizerou. Během května jeho správkyně M. Bachová a P. Novák sazenice okrasných květin. P. Novák v květnu natřel tabuli u pomníku, který se nachází u Hoškovic, která popisuje vznik uvedeného pomníku a místa uložení ostatků padlých vojáků.

Již na začátku roku byla navázána spolupráce s muzeem v Kamenickém Šenově, která se týkala přípravy výstavy pod názvem „Když Prusové táhli krajem“. Výstava byla věnovaná nejen pruské armádě, která v červnu zdejší krajinou procházela, ale také veřejnému životu ve městě a dobovému odívání. Vernisáž výstavy se uskutečnila 2. června a byla zaházena přednáškami na téma vstup Labské armády do Šenovského výběžku a srážka u Kuřívod, život a rozdělení společnosti v polovině 19. století a vývoj fotografie vzhledem k válce roku 1866. V odpo-

lední části se představily zúčastněné jednotky u Panské skály, kde jim zároveň byla předána pamětní medaile s velmi zajímavým motivem pruských vojáků, který vycházel z dobové fotografie, kde jsou prušští vojáci zvěčněni při zpátečním pochodu právě před zmiňovaným přírodním úkazem. Slavnostní den byl zakončen otevřením výstavních ploch za účasti představitelů města a veřejnosti. Této společenské akce se zúčastnili zastupci rakouských historických jednotek: pěší pluk č. 3, 73 a 75, dragounský pluk č. 14, dělostřelecký pluk č. 4 a Klubu vojenské historie z České Lípy. Pruská strana byla v zastoupení 2. magdeburského pěšího pluku č. 27, 6. východopruského pěšího pluku č. 43 a 1. gardového pěšího pluku. Na tomto místě musím velmi poděkovat členu KVH Česká Lípa P. Čechovi a ředitelce muzea H. Braunové, kteří celou výstavu připravili do zajímavé podoby, která místním občanům, ale také návštěvníkům přiblížila pohnuté dny léta roku 1866.

Dne 1. září provedl J. Náhlovský a M. Janoušek sekání trávy u pomníků, které se nacházejí mezi Klášteřem Hradištěm nad Jizerou a Ševčínem.

Dne 13. října proběhla betonáž základu pomníku v lokalitě „V Dolcích“ u Mnichova Hradiště. Tento pomník bude díky havarijnímu stavu kompletně obnoven z rozpočtu města Mnichovo Hradiště v roce 2008.

Nejvýznamnější akcí v roce 2007 byla kompletní obnova zničených pomníků na bojišti u Kuřívod, které byly postaveny na památku padlých ze srážky 26. června. Díky zřízení vojenského prostoru po r. 1945 byly pomníky, nalézající se těsně u silnice Kuřívody - Mnichovo Hradiště, systematicky ničeny. Bojiště po mnoho let patřilo k nejvíce zdevastovaným lokalitám, které připomínaly události v roce 1866. Jednalo se o soubor 14 pomníků, které se nacházejí v lese mezi Kuřívodami a Dolní Krupou. Z pomníků se mnohdy zachovaly pouze zbytky cihlových obrubníků nebo v lepším případě části spodních dílů. Díky těmto skutečnostem bylo přistoupeno ke kompletní výrobě replik všech těchto pomníků. Dne 4. června byl předán prostor budoucího staveniště restaurátorské firmě Kamenictví Josef a David Novotný, která 1. srpna zahájila výrobu nových pomníků z božanovského pískovce. Jelikož se původní cihlové obrubníky pomníků ukázaly jako zcela nevhodné pro agresivní lesní prostředí byly tyto rovněž vyrobeny z pískovce. Další odchylka od původního provedení pomníků spočívala ve vysekání nápisního textu do kamene a jeho zvýraznění černou barvou. Původní provedení natření pomníků bílou barvou a napsání liter pouze černou barvou se rovněž ukázalo jako zcela nevhodné. Pokud bylo známo přesné rozložení slov jednotlivých textů z pohlednice vydané v roce 1936, byl v tomto znění použit při nové výrobě. Bohužel u několika pomníků se přesný text nedochoval, proto byl sestaven do podoby, aby odpovídal složení, ve kterém byl zachycen na dobové pohlednici. Rovněž do spodních dílů bylo vysekáno pořadové číslo, které pomník obdržel v roce 1895, kdy městské zastupitelstvo v Kuřívodách zpracovalo seznam pomníků pro Ústřední spolek. Pokud se

Pamětní medaile vydaná k akci v Kamenickém Šenově

Kuřívody, pomník e.č. 3 před opravou, jaro 2007

Kuřívody, pomník e.č. 3 po opravě v r. 2007

z pomníků dochovaly některé díly, byl jejich tvar včetně ozdobného provedení použit také při výrobě pomníků nových. Jelikož se přesně nepodařilo zjistit, který ze dvou typů originálních ozdobných plotů se u jednotlivých pomníků nacházel, byl vyroben jednotný tvar, který se instaloval u všech pomníků. Také jejich vrcholové díly byly doplněny jednotnými kovanými kříži, i když byl zjištěn dvojitý typ, kterými byly původně osazeny.

Zde musím poděkovat J. Váňovi za jeho ochotu poskytnout zachráněné originální kříže, podle kterých mohly být vyrobeny zdárné repliky.

Náročnost vyrobit všechny díly ke 14 pomníkům, způsobila, že kopání základů pro pozdější betonáž bylo zahájeno až 2. října. Při této činnosti byly demontovány zbylé části obrubníků a pomníků. Na původních místech byly zhotoveny nové základy, které byly odizolovány. Přes velkou snahu se ani s pomocí detektoru kovu nepodařilo najít místo, kde stál pomník e.č. 2. Proto bylo zvoleno pouze jeho symbolické umístění.

V rámci těchto prací byla také zahájena rekonstrukce centrálního pomníku e.č. 1 u silnice Kuřívody - Mnichovo Hradiště. Pískovcové obrubníky oplocení byly demontovány, očištěny a osazeny na původní místo. Plocha pomníků byla zbavena biomasy a rovněž byly odstraněny zvětralé části a cementové plomby. Z bílého mramoru byla vyrobena nová deska, která odpovídá dobové fotografii z 30. let 20. století a rovněž byla osazena nová vrcholová koule. Chybějící partie kamenných rohů, hran a místa, kde došlo ke zvětrání kamene byla doplněna tmelem. Na těchto místech byla později provedena barevná retuš. Dle dobové fotografie bylo vyrobeno a osazeno ozdobné oplocení. Předání rekonstrukce zmíněných pomníků na bojišti u Kuřívod proběhlo 3. prosince na Obecním úřadě Ralsko za účasti zástupců Komitétu 1866 J. Náhlovského a R. Teichmana, dále byl přítomen zástupce Vojenských lesů Mimoň a zástupci restaurátorské firmy.

Na podzim se zahájily restaurátorské práce na pomnících, které se nacházejí na území města Liberce. Komitét pro Liberec zpracoval kompletní žádost pro udělení grantu Ministerstva obrany již na rok 2006 I přes několik žádostí ze strany Komitétu

*Liberec, pomník plukovníka
Luise von Freyhold*

začaly práce opožděně, což mělo za následek, že opravy se nestihly do konce roku. Až v průběhu rekonstrukce mohl být alespoň změněn již skoro vytesaný čelní text pomníku majora Franze von Panz u Dlouhého Mostu podle dobové fotografie. Dále během prací bylo upozorněno na skutečnost, že i před pomníkem v Liberci byl v minulosti ozdobný řetěz. Do konce roku byla instalována nápisní deska a kříž na pomníku velitele pruského 1. durynského pěšího pluku č. 31 plukovníka Luise von Freyhold. Tento pomník ve tvaru skládaných kamenů byl očištěn od biomasy a chemicky ošetřen proti povětrnostním vlivům. Rovněž pomník postavený na památku zemřelým pruským a rakouským vojákům v libereckých lazaretech byl restaurován. V minulosti zvýrazněný text černou syntetickou barvou byl odstraněn a znovu vyzlacen, vrcholový díl byl doplněn o chybějící kříž. Ze spár mezi jednotlivými díly pomníku byla odstraněna rostoucí vegetace a posléze byly spáry zatmeleny. Okolí bylo

upraveno a již zmíněná chybějící část řetězu má být osazena na jaře roku 2008. V tomto roce se také má dokončit oprava Panzova pomníku, u kterého vlivem počasí nemohlo dojít k řádnému restaurování kamenných částí nebo ozdobného plotu.

V roce 2007 byl restaurován veteránský pomník v Chřibské na zaniklém hřbitově u kostela, který byl částečně věnován i padlým v prusko-rakouské válce roku 1866.

Na závěr musím poděkovat všem výše jmenovaným členům Komitétu 1866, kteří byli nápomocni při údržbě pomníků v severních Čechách. Rovněž poděkování si zaslouží firma Kamenictví Josef a David Novotný, kteří opravdu pečlivou prací proměnili na kuřívodském bojišti mnohdy zcela zničené pomníky opět v památky, které důstojně připomínají padlé z prvního střetnutí nepřátelských pěších jednotek na území České republiky.

Zpráva technického referenta pro oblast Moravy a Slezska

Jiří Jemelka

Hned v lednu 2007 bylo za přítomnosti místopředsedy Komitétu 1866 ing. Radka Teichmana osobně jednáno se starostou Tovačova Mgr. Leonem Bouchalem o celé šíři problematiky, spojené s památkami a historickými událostmi roku 1866. Kladný přístup vedení města se odrazil i v konkrétních výsledcích, které budou níže připomenuty.

Po jednání v Tovačově proběhlo tentýž den i jednání v Mikulově s místostarostkou PhDr. Ilonou Žižkovou - Vágnerovou a s ředitelem tamního muzea Mgr. Petrem Kubínem. Na úřadě bylo jednáno o možnosti pořádat ve městě v roce 2007 vzpomínkovou akci Komitétu. Pro množství obdobných činností v daném roce již zařazených do městského rozpočtu, pro složité podmínky ve financování a s ohledem na samotnou náročnost přípravy nedošlo k prosazení požadavku Komitétu, avšak v některém následujícím roce je možné o tom znovu uvažovat.

V muzeu se pak jednalo o zhotovení a instalaci informační desky sdělující, že na zdejším zámku probíhalo jednání o míru, které prakticky ukončilo prusko-rakouskou válku 1866. I přes kladný postoj ředitele muzea k této myšlence se v dalším období, přes urgence Komitétu, nedostavily konkrétní výsledky. Zřejmě z finančních důvodů. Je tedy třeba pokračovat v jednání dále. Oznámení, že v Mikulově existuje organizovaná skupina zájemců o obnovu zdejšího pruského hřbitova 1866, vedlo ze strany Komitétu k písemným dotazům. Odpověď však nedošla. I tato problematika je otevřená.

Tovačov, ústřední pomník bitvy v r. 1866, e.č. 1

V rámci brigád při údržbě památek byl v dubnu ve dvou fázích opraven hrob pomníku e.č. 10 v Hrubčicích. Počátkem července bylo renovováno zašlé písmo na tovačovských pomnících e.č. 2, 3 a 5.

V polovině října byly hledány v místě ústředního pomníku zbytky zničeného mřížoví a současně proveden úklid kolem památek (e.č. 1, 2, 3).

Všech uvedených brigád se účastnili členové Komitétu z Prostějova, Olomouce a Přerova.

Od konce dubna do počátku července probíhala důkladná oprava pomníku e.č. 6 v Tovačově, ve které se zásadním způsobem angažoval člen Komitétu z Dubu nad Moravou.

Probíhaly také technické prohlídky zjišťující možnost restaurování pomníků e.č. 1, 2 a 7 na Tovačovsku a také v Moravském Krumlově. Obou akcí se účastnil TR a odborník na tuto problematiku, člen Komitétu Josef Petr z Tlumačova. V Moravském Krumlově byli navíc přítomni místostarosta Mgr. Třetina, pracovnice památkové péče Mgr. Stejskalová a její spolupracovnice. Jednalo se o pomník pruského vojáka. Byl stanoven postup jeho opravy, která dle dohody proběhne v roce 2008. Odborník Komitétu při své další návštěvě Moravského Krumlova koncem prosince sondou zjistil, že pomník je o cca 40 cm „utopen“ a bude ho nutné do potřebné polohy vyzvednout.

Po jednání v Tovačově došlo k přemístění všech dílů pomníku majora Behra (e.č. 4) z pronajatých ploch do bezpečnějších míst tovačovského zámku, který vlastní město. K opravě pomníku nedošlo, protože žádost města o grant nebyla schválena a rekonstrukce se tak minimálně o rok zase odkládá.

V druhé polovině září bylo doporučeným dopisem obnoveno jednání s vedoucím odboru správy a majetku města Prostějova o zařazení kříže stojícího u Čechůvek (e.č. 11) do seznamu těch památek, které budou v roce 2008 restaurovány. Naše úsilí nebylo marné a město potvrdilo, že oprava kříže se do plánu na rok 2008 dostala.

TR jednal u náměstka Národního památkového ústavu, pracoviště v Olomouci, Mgr. Chupíka, který má velký zájem na tom, aby všechny tovačovské památky 1866 měly svůj pozemek s parcelním číslem a byly na nich uvedeny jako věcná břemena.

Proběhly tři návštěvy ve Státním okresním archivu Olomouc, tři návštěvy ve Státním okresním archivu Přerov a prostřednictvím dr. Bartkové také v Zemském archivu Brno.

Jiří Jemelka u pomníku setníka Součka e.č. 2 v Tovačově

Brigáda na bojišti u Tovačova

V polovině června měl TR v Tlumačově přednášku, kde za početné účasti zájemců byly probírány události roku 1866 a dopady prusko-rakouské války na oblast této části Moravy.

V sobotu 14. 7. 2007 proběhla za obvyklé organizace spoluorganizátorů plánovaná pravidelná vycházka po bojišti 1866 u Tovačova za účasti asi 80 účastníků. Byl zde mj. zveřejněn výsledek loňské sbírky na obnovu pomníku e.č. 7 a sdělena výzva na pokračování v získávání finančních prostředků pro tyto účely. Vycházky se také účastnilo 7 členů v rakouských historických uniformách řádové pěchoty a jeden v uniformě francouzského granátníka z napoleonských válek. Součástí akce bylo i předání obnoveného pomníku e.č. 6 veřejnosti. Tato památka byla ten den vysvěcena P. Janem Kornekem z Dubu nad Moravou.

Aktivity Komitétu 1866 přispěly k tomu, že pro Komitét došlo k „znovuobjevení“ pomníku 1866 v Kroměříži, pomníku 1866 v Hradci nad Moravicí, v Biskupicích-Pulkově, kříže 1866, stojícího při cestě do Vídně, a pomníku 1866 v Polsku poblíž Osvětimi.

Koncem září bylo jednáno se starostou Tovačova o možnosti žádat o grant na restaurování ústředního pomníku (e.č. 1). Následná korespondence a zapojení místopředsedy Komitétu ing. Radka Teichmana vedly k tomu, že o grant město požádalo. Starosta města přislíbil financovat zhotovení a instalaci informačních desek 1866, na jejichž podobě se nyní pracuje. Uvedl, že město znovu požádá kraj o grant na pomník majora Behra.

Podarilo se uplatnit několik článků vztahujících se k roku 1866 v různých periodikách, majících i širší než místní význam. Mimo TR publikoval zejména člen Komitétu pan Zdeněk Klobouk a jeho kolega pan Petr Inđrák, oba z Klopotovic. Významná spolupráce v této oblasti je i s naší příznavkyní, dr. Bartkovou z Prostějova.

Zpráva technického referenta pro oblast Čechy

Jiří Hanuš

V roce 2007 pokračovaly práce na budování dalších naučných stezek a tak byl začátek roku ve znamení příprav. Společně s několika dalšími členy výboru jsme pracovali na textech pro naučnou stezku spojující Valdice s Cerekvicí.

Podobně jako v minulých letech došlo k dokumentování neznámých pomníků roztroušených po Čechách. Jelikož jsem část roku strávil ve stavu nemocném, za značnou část této dokumentace vděčím členům Komitétu, kteří se sami začali angažovat ve vyhledávání a dokumentování takovýchto památek. Vzhledem k rozlehlosti sledované oblasti si myslím, že toto je jediný možný způsob, jak ve vyhledávání a udržování památek pokračovat.

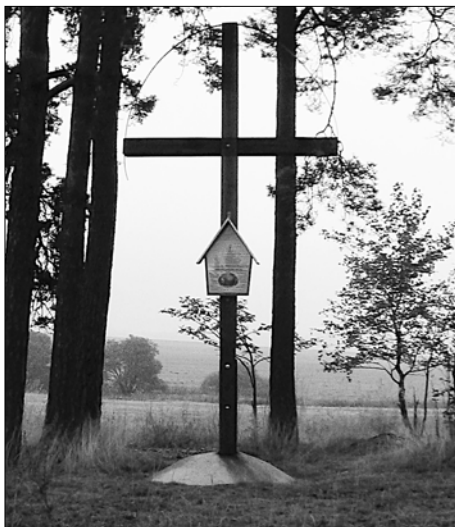
A nyní konkrétně: Na jaře mě informoval Martin Vošáhlík o hrobě polního maršála M. v. Roztočila. Hrob se nachází na hřbitově v Českých Budějovicích - Mladém, a co je pozitivní, je v dobrém stavu. To se bohužel nedá říct o kříži v obci Lavičné. Proto Tomáš Kaláb, který bydlí nedaleko, zahájil s místním obecním úřadem jednání o jeho opravě.

Mezi námi sledované památky patří i pomníky padlých v 19. století, neboť i na nich jsou jmenováni i padlí v roce 1866. I letošního roku se podařilo objevit a částečně zdokumentovat hned dva; Vladimír Sedláček mě upozornil na pamětní desku na kostele sv. Anny ve Skalici u České Lípy, druhý pomník pak navštívil Jirka Jemelka na hřbitově v Lokti.

Za vrchol úspěchu považuji další objev, tentokrát v Karlových Varech. Po zhruba pětiletém pátrání se podařilo vypátrat hrob polního zbrojmistra Viléma Ramminga von Niedkirchen, který ve Varech r. 1876 zemřel a byl pochován na hřbitově v Drahovicích.

Jiří Hanuš s informační tabulí
do Borovnice

Borovnice,
kříž na hrobě pruských vojáků

Láda Michálek, který se už léta zabývá událostmi v Praze a okolí, dospěl v letošním roce k zajímavému závěru. Zatím, co jsme si donedávna mysleli, že v hrobě z r. 1868 na olšanských hřbitovech odpočívají vojáci padlí v bitvě u Hradce Králové, jak se také píše v nejedné publikaci, Láda dospěl nad vsí pochybnost k tomu, že tito vojáci zemřeli důsledkem železničního neštěstí v listopadu 1868 u Hořovic. To ovšem neznamená, že tito vojáci u Hradce nebojovali. S podrobnostmi budou členové Komitétu jistě blíže seznámeni v samostatném článku.

Během loňského roku vysázel Jaromír Horký hrob pruských vojáků v Miletíně, a protože nápis na plechové nápisní desce byl časem sešlý, bude tato na jaře nahrazena novou. Do budoucna se uvažuje o nahrazení dřevěného kříže za pomník trvalejší hodnoty.

Ve čtvrtek 17. 5. byl na hřbitově ve Svitavách slavnostně vysvěcen kříž na hrobě 180 pruských vojáků zemřelých na cholera.

Rovněž jsem rád, že se nám konečně podařilo dotáhnout do konce obnovu kříže v Borovnici. Vysoký dubový kříž tak stojí, podobně jako kdysi, na hrobě neznámého počtu pruských vojáků, a připomíná zde místo jejich posledního odpočinku. Z časových důvodů nedošlo k slavnostnímu odhalení a vysvěcení.

V nedávné době se obrátila na Komitét paní Mgr. Macháčková s úmyslem opravit pomník v Rudolticích. Rád bych touto cestou vyzval členy o pomoc. Pokud má někdo fotografii tohoto pomníku, případně opsané nápisy, dejte mi prosím vědět. Na závěr své zprávy, tak jako každý rok, bych chtěl poděkovat všem těm, kteří mi jakýmkoli způsobem pomohli. Kromě členů předsednictva jsou to K. Kraus, L. Michálek, V. Sedláček, M. Trakal a M Vošáhlik.

*Karlovy Vary, hrob polního zbrojmistra
Viléma Ramming von Niedkirchen*

České Budějovice, hrob polního maršála Mořice von Roztočil

POŘADÁNÍ VZPOMÍNKOVÝCH, KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

Členové spolku v roce 2007 pořádali nebo participovali na následujících akcích:

- Vzpomínkové, kulturní a společenské akce ke 141. výročí bitvy u Hradce Králové
- Centrální vzpomínková akce Komitétu 1866 ke 141. výročí prusko-rakouské války v Josefově
- II. dny tvrže v Kladsku

*Členové KVH
při bitevní ukázkě
v Josefově*

*Pochodňový průvod
na Chlumu*

Ve čtvrtek dne 14. června 2007 v 18.30 hod. se uskutečnilo odhalení a vysvěcení zaniklého pomníku e.č. 325 pod Máslojedy. Jedná se o šachetní kříž poblíž hrobu 300 padlých vojáků, příslušníků c.k. pěších pluků č. 57 (Tarnów - Halič, dnes v Polsku) a č. 80 (Vicenza - Benátsko, dnes v Itálii). Rekonstrukci pomníku financoval Historický klub Záviš při ZŠ Svitavy, Felberova 2, za přispění Komitétu 1866. Za organizaci celé akce patří dík správci bojiště panu Aleši Chvojkovi. Členky zmíněného klubu zahrály a přednesly několik kramářských písní o válce 1866 a byl přednesen úryvek z povídky jedné z členek Historického klubu. Po kulturním zahájení byl pomník vysvěcen všestarským panem farářem. Aktu se zúčastnili kromě místních občanů představitelé sousedních obcí, několik členů Komitétu, několik příslušníků historických uniformovaných jednotek, kteří vypálili slavnostní salvu, členové hasičského sboru z Máslojed, kteří zajišťovali odklonění dopravy během aktu a samozřejmě asi třicet členů svitavského Historického klubu. Tento pietní akt jistě zanechal ve všech přítomných velice příznivý dojem a nezbyvá než všem aktérům za Komitét 1866 vřele poděkovat.

Dne 29. června 2007 se uskutečnil za účasti tradičních historických jednotek „Pochod 1866“, jehož začátek byl na zámku Hrádek u Nechanic a konec na Chlumu u Hradce Králové. Součástí programu byla bojová ukázka v Probluzi a Rozběřicích a pietní akt u nově opraveného pomníku pěšího pluku č. 4 Hoch und Deutschmeister v Rozběřicích.

V sobotu 30. června 2007 proběhlo v rámci vzpomínkových akcí 141. výročí bitvy u Hradce Králové slavnostní otevření naučných stezek a cyklotras, které v letošním roce zřídil Komitét 1866 za finanční podpory Euroregionu Glacensis, kdy byl celý projekt financován ze zdrojů programu Interreg III A - ČR - Polsko. Otevření se uskutečnilo za účasti několika stovek členů tradičních historických jednotek z ČR, Polska a Německa, starostů obcí a čestných hostů u památníku baterie mrtvých na Chlumu, odpoledne pak byla zinscenována tradiční bitevní ukázka historických jednotek na Chlumu, tentokrát v lokalitě pod Ossariem.

Dne 3. července 2007 se konal na pouchovském vojenském hřbitově u nového pomníku, zřízeného na počest obětí všech válek, pietní akt za padlé ve válce v roce 1866. Aktu se zúčastnily historické jednotky obou válčících stran, zástupci Komitétu 1866, za hradecké muzeum ředitel pan Zahradník a četní diváci. K pomníku byly položeny kytice a vypálena čestná salva. Tentýž den v podvečer se konala v kostele Proměnění Páně na Chlumu zádušní mše za padlé vojíny, kterou celebroidal všestarský pan farář. Na varhany hrála a zpívala členka Komitétu Mirka Rybáková. Přítomni byli zástupci uniformovaných jednotek, členové Komitétu 1866 a věřící z okolí. Na rozdíl od minulého roku byl kostel zaplněn téměř do posledního místa, což je potěšitelné.

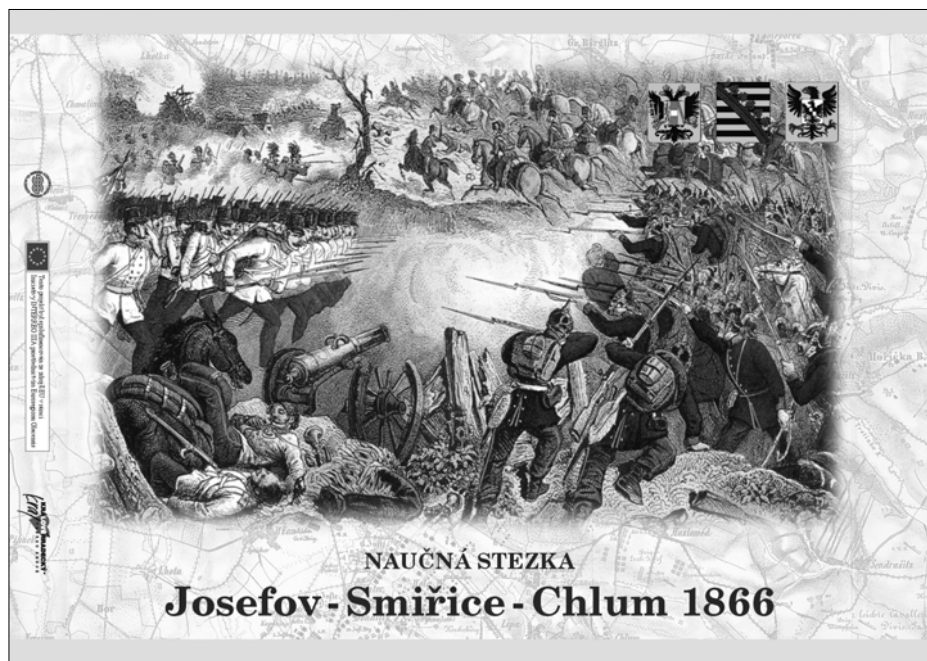
Centrální akce Komitétu se konala o víkendu 13. až 15. července, tedy v poněkud netradičním termínu. Netradiční bylo i celkové aranžmá, kdy se jedním víkendem prolínaly vzpomínky na dvě historická období našich dějin. Tím prvním je 141. výročí prusko-rakouské války roku 1866 a druhým pak 215. výročí úmrtí stavitele pevnosti Charlese de Ligne. Akce se zúčastnily více než dvě stovky vojáků v historických uniformách z ČR a Polska (partnerů projektu z Srebrne Góry a Klodzka).

Ve dnech 24. - 26. srpna 2007 se uskutečnila v polském městě Klodzko kulturní akce „Dny kladské tvrze“, na které participoval také Komitét 1866 a další historické jednotky z Čech.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Spolkový časopis **Bellum 1866** je vydáván již osmnáct let. V roce 2007 opět obsahoval dvě čísla. Obě tato čísla se opět nepodařilo vydat v příslušném kalendářním roce, časově limitující je především grafické zpracování. Proto na jaře bylo vydáno číslo 2/2006 a na podzim č. 1/2007. První čtvrtina byla vyhrazena pro Výroční zprávu roku 2006, následovaly tři původní články autorů J. Náhlovského, R. Uhlíře a J. Čížka, druhou polovinu vyplnily překlady a informace. V této souvislosti redakční rada apelovala na všechny členy k publikování především původních prací, jejichž četnost se v posledním období snižuje na úkor pouhých překladů a otiskování dobových pramenů.

V závěru roku 2006 vydal Komitét 1866 dva nové knižní a obrazové průvodce po naučných stezkách z prusko-rakouské války roku 1866. Prvním je Naučná stezka „Bitva u Jičína 29. června 1866“, který na 28 stranách seznamuje čtenáře a návštěvníky bojiště s událostmi války r. 1866 se zaměřením na bitvu u Jičína. Publikace je bohatě doplněna kresbami a fotografiemi. Průvodce také obsahuje kompletní seznam pomníků na jičínském bojišti a mapu bojiště. Druhou publikací této řady je Naučná stezka „Josefov-Smiřice-Chlum 1866“ zaměřená na události války roku 1866 v méně známých lokalitách na Královéhradecku. Čtenář se seznámí s děním v severní části bojiště u Hradce Králové z 3. 7. 1866, s jednotlivými druhy vojsk a zbraní i s úryvky z obecních, farních a školních kronik. Také tato publikace je bohatě ilustrovaná a obsahuje velké množství fotografického materiálu. Seznam pomníků této části bojiště je samozřejmostí.

Náchodský spolek přátel vojenské historie, člen Komitétu 1866, vydal publikaci zaměřenou na bojiště z roku 1866 pod názvem Naučná stezka „Náchod-Vysokov-Václavice 1866“. Publikace je vlastně průvodcem po naučné stezce, která byla vybudována v letech 1996-8 a v roce 2004 proběhla její celková rekonstrukce. Texty jsou zaměřeny nejenom na bitvu u Náchoda 27. 6. 1866, ale čtenář se seznámí s jednotlivými druhy vojsk obou zneprátelených stran nebo shlédne fotografie nejvýznamnějších památek náchodského bojiště. Publikace obsahuje velké množství dobových fotografií a obrazů, které zachycují některé památníky nebo výjevy z bitvy.

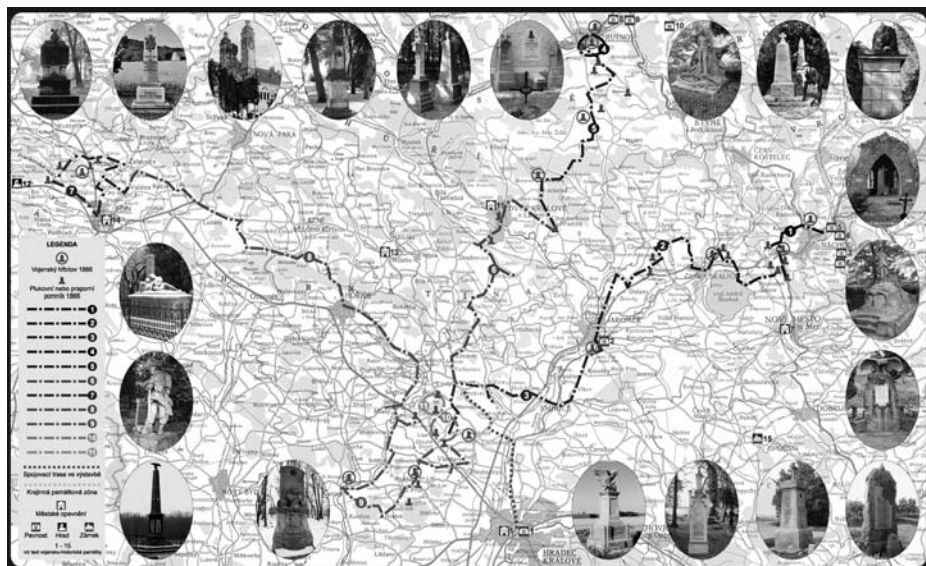
Internetový portál 1866 od druhé poloviny roku 2007 stagnoval co do míry aktualizace, příčinou čehož je příprava kompletní přestavby tohoto portálu, který ve spolupráci s předsedou J. Komárkem připravuje nový člen představenstva P. Lazurko, zabývající se výlučně touto tematikou. Aktualizovaná internetová prezentace má být k dispozici počátkem roku 2008.

PODPORA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

Na počátku května byl Komitétem 1866 představen nový turistický produkt zaměřený nejenom na bojiště z roku 1866, ale i na další vojensko-historické památky severovýchodních Čech. Turistický produkt „Vojenské památky severovýchodních Čech“ bude sloužit návštěvníkům našeho kraje po následujících 5 turistických sezón. Tento produkt tvoří Turistická šeková knížka a Mapa vojenských památek a při jeho vytváření spolupracovala desítky muzeí, více než dvacet cestovních kanceláří a informačních center. Pozadu nezůstali ani provozovatelé stravovacích a ubytovacích zařízení. Turistický produkt je zaměřen na popularizaci nejvýznamnější vojensko-historických památek, muzeí a pamětihodností našeho kraje. Projekt byl financován stejně jako mnoho dalších ze zdrojů programu Interreg III A - ČR - Polsko.

V polovině roku 2007 proběhly dokončovací práce na nově budovaných naučných stezkách a cyklotrasách na bojištích z roku 1866. Na královédvorském bojiš-

ti vznikla stezka „Bitva u Dvora Králové nad Labem 29. června 1866“, která propojuje bojiště u Hradce Králové s novou cyklotrasou „Po stopách války roku 1866 na Trutnovsku“. Stezka má 16 zastávek začíná v Choustníkově Hradišti a končí v obci Hoříněves. Na Jičínsku a Hořicku vnikla cyklotrasa „Po stopách války roku 1866 na Hořicku“ a její začátek je ve Valdčicích, kde navazuje na již vybudovanou stezku po jičínském bojišti a končí v Cerekvici nad Bystřicí. Zde na ni navazuje naučná stezka po jižní části bojiště u Hradce Králové. Zřizovatelem obou stezek je Komitét 1866.

SPOLKOVÁ ČINNOST KOMITÉTU 1866

V roce 2007 se konalo pouze sedm zasedání předsednictva, byť bylo původně plánováno osm (již druhý rok po sobě bylo odvoláno letní zasedání počátkem srpna). Všechna zasedání, která se uskutečnila ve dnech 13. ledna, 10. února, 10. března, 26. května, 8. září, 6. října a 8. prosince, se konala v Hradci Králové. Konaly se také 2 valné hromady: 22. výroční Valná hromada, která se uskutečnila 14. dubna 2007 v Hradci Králové, a 23. Valná hromada 20. října 2007 ve Věstarech.

22. výroční Valná hromada se konala v aule Muzea východních Čech v Hradci Králové a její stěžejní náplní byly volby nového předsednictva a členů revizní komise. Předsednictvo bylo kvůli větší aktivizaci členské základny rozšířeno na 25 členů, přičemž kandidáty navrhovali korespondenční metodou všichni členové. Z voleb vyšli úspěšně tito kandidáti:

Předsednictvo:

1. Barus Martin
2. Čížek Jan

3. Drapák Martin
4. Grof Vlastimil
5. Hanuš Jiří
6. Horký Jaromír
7. Jánská Irena
8. Jemelka Jiří
9. Kaláb Tomáš
10. Karešová Blanka
11. Komárek Josef
12. Kozák Jiří
13. Lazurko Petr
14. Mrkvička Pavel
15. Náhlavský Jiří
16. Poláček Bohumil
17. Suchý Miroslav
18. Teichman Radek
19. Tschiedel Pavel
20. Týfa Josef
21. Úhlíř Lubomír
22. Veselý Jaroslav ml.
23. Vilím Jiří
24. Vondryška Tomáš
25. Votrubec Josef

Revizní komise

1. Böhm Tomáš
2. Dvořáček David
3. Krsek Oldřich
4. Rosulek Luděk
5. Štědroňská Šárka

U základních funkcí spolku ke změně nedošlo, předsedou revizní komise se stal L. Rosulek. Do konce roku došlo jak v předsednictvu, tak v revizní komisi k personálním změnám vlivem odstoupení některých členů.

Hlavní osnovou činnosti Komitétu v roce 2007 se staly opět body usnesení, které 22. valná hromada přijala:

17.1 Valná hromada bere na vědomí

- a) zprávu předsedy ing. Josefa Komárka o činnosti Komitétu 1866 za rok 2006, kterou doplnil ing. Radek Teichman,
- b) zprávu jednatele RNDr. Tomáše Kalába o stavu členské základny v roce 2006,
- c) zprávy technických referentů podle jednotlivých oblastí.

17.2 Valná hromada schvaluje

- a) zprávu o hospodaření za rok 2006, přednesenou pokladní Irenou Jánskou, kterou doplnil ing. Radek Teichman,

- b) zprávu revizní komise přednesenou předsedou revizní komise panem Oldřichem Krskem,
- c) navržený rozpočet Komitétu na rok 2007,
- d) navržený plán činnosti Komitétu na rok 2007,
- e) výsledky voleb do předsednictva a revizní komise Komitétu na roky 2007 až 2009, které přednesl předseda volební komise Mgr. Čížek Jan.

17.3 **Valná hromada ukládá jmenovaným členům zajistit v daných termínech následující úkoly:**

- Zajistit realizaci projektu „Celková rekonstrukce Ossaria v Kbelnici“
Odpovídá: Radek Teichman, spolupracují: Martin Drapák
Termín: 31. 10. 2007
- Zajistit realizaci projektu „Rekonstrukce pomníku 4. a 6. kyrysnického pluku a vojenského hřbitova ve Vysokové“
Odpovídá: Radek Teichman,
spolupracují: Josef Týfa, Zdeněk Jánský, Jan Čížek
Termín: 31. 10. 2007
- Zajistit realizaci projektu „Celková rekonstrukce souboru 15 pomníků na bojišti z roku 1866 u Kuřívod“
Odpovídá: Radek Teichman,
spolupracují: Jiří Náhlovský
Termín: 31. 10. 2007
- Zajistit realizaci projektu „Oprava pomníku pěšího pluku č. 4 Hoch und Deutschmeister v Rozběřicích“
Odpovídá: Radek Teichman,
spolupracují: Pavel Mrkvička, Jiří Vilím
Termín: 31. 10. 2007
- Zajistit realizaci projektu „Oprava souboru válečných hrobů a pomníků v Královéhradeckém kraji“
Odpovídá: Radek Teichman,
spolupracují: Martin Drapák, Josef Týfa, Pavel Tschiedel, Jiří Vilím, Pavel Mrkvička
Termín: 31. 11. 2007 rozsah v závislosti na výši získaných dotací a grantů
- Realizovat projekt „VIA BELLII 1866 - naučné stezky a cyklotrasy na Královédvorskú a Hořickou“
Odpovídá: Pavel Tschiedel (Královédvorskú) a Radek Teichman (Hořickou),
spolupracují: Martin Drapák, Jiří Hanuš, Vlastimil Grof
Termín: 30. 6. 2007 rozsah v závislosti na výši získaných dotací a grantů
- Realizovat projekt „Rozvoj cestovního ruchu na česko-kladském pomezí“
Odpovídá: Radek Teichman,
spolupracují: Josef Týfa, Pavel Mrkvička, Vlastimil Grof, Martin Drapák, Pavel Tschiedel
Termín: 30. 6. 2007 rozsah v závislosti na výši získaných dotací a grantů

- Realizovat projekt „Na pomezí Čech a Kladska - příhraniční spolupráce bojišť z roku 1866 s pevnostmi Srebrna Gora, Klodzko a Josefov“
Odpovídá: Radek Teichman,
spolupracují: Vlastimil Grof, Pavel Mrkvička,
Josef Týfa
Termín: 31. 7. 2007
- Řešit hrobové místo pro ostatky zakladatele Komitétu 1866 J. Steinského
Odpovídá: předsednictvo Komitétu 1866
Termín: 30. 9. 2007
- Zpracovat **podklady pro žádosti o granty na propagaci bojišť 1866, opravu válečných hrobů a pomníků, publikační a spolkovou činnost z rozpočtů krajů, Magistrátu HK a soukromých nadací**
Odpovídá: Radek Teichman,
spolupracují: Pavel Mrkvička, Jiří Náhlovský,
Jiří Jemelka, Pavel Tschiedel,
Vlastimil Grof
Termín: do 30. 4. 2008
- Vydát sadu **pohlednic** s motivem pomníku a podobizny padlého, dále s motivem kresby rakouských, saských a pruských vojáků
Odpovídá: Pavel Mrkvička
Termín: do 30. 5. 2007
- Pracovat na **aktualizaci a doplnění Generálního soupisu válečných hrobů a pomníků** - parcelní čísla, výpisy z Listu vlastnictví, snímky z katastrálních map, kontrola údajů podle výpisů z Listu vlastnictví, zajištění kompletní fotodokumentace a opisů textů
Odpovídá: techničtí referenti
Termín: Průběžně
- Aktualizovat **Koncepci rozvoje bojišť**, doplnit o analýzu využití areálů a předložit příslušným institucím po projednání v předsednictvu
Odpovídá: Josef Komárek
Termín: do 30. 9. 2007
- Zpracovat **novou koncepci internetové prezentace Komitétu 1866**
Odpovídá: Josef Komárek,
spolupracují: Tomáš Kaláb, Vlastimil Grof,
Pavel Mrkvička, Radek Teichman
Termín: do 30. 6. 2007
- Zajistit **opravu pomníku myslivce Hory** na pražském hřbitově
Odpovídá: Radek Teichman
Termín: 31. 3. 2008
- Připravit **pro rok 2007 časopis Bellum 1866 č. 1 a 2 a další 2 čísla ročníku 2008** ve schválené koncepci.
Odpovídá: Zdeněk Jánský,
spolupracují: Tomáš Kaláb, Radek Teichman, Lubomír Uhlíř, Jiří Náhlovský, Jiří Jemelka
Termín: Průběžně a zprávu o připravenosti podat předsednictvu do 30. 11. 2006

- Pro potřeby Komitétu **dokončit typologii a kategorizaci památek** a zveřejnit je v Bulletinu.

Odpovídá: typologie - Jan Čížek,

kategorizace - Jiří Jemelka, Bulletin - Tomáš Kaláb

Termín: projednat v předsednictvu do 31. 8. 2007, vydat v časopise Bellum 1866 31. 12. 2007

- Vypracovat **nový návrh Stanov Komitétu 1866** podle novely zákona o sdružování občanů a předložit návrh ke schválení 23. Valné hromadě Komitétu 1866

Odpovídá: Jiří Jemelka

Termín: do 30. 8. 2007

- Zajistit opravu **pomníku v Moravském Krumlově**

Odpovídá: Jiří Jemelka a Radek Teichman

Termín: do 31. 12. 2007

- **Jednat s obcí Lavičné s cílem zhotovit repliku neopravitelného pomníku 1866**, který v této obci stojí a vyhledat druhý pomník 1866, který táž obec uvádí na svých internetových stránkách

Odpovídá: Tomáš Kaláb

Termín: do 30. 6. 2007

23. Valná hromada, konaná 20. října 2007, byla spojena s pietním aktem u pomníku pěšího pluku č. 4 Hoch und Deutschmeister v Rozběřicích. Zabývala se především dvěma významnými výročími, které si připomeneme v roce 2008 (160. výročí narození J. N. Steinského a 120. výročí založení původního spolku) a přípravami na jejich důstojné připomenutí, kvůli němuž byl přesunut termín a místo konání podzimní Valné hromady.

Usnesení 23. Valné hromady

1) Valná hromada bere na vědomí

- a) informaci o činnosti Komitétu 1866 při opravách památek a při budování naučných stezek, které přednesli ing. R. Teichman, V. Grof a J. Náhlovský,
- b) informace přednesené technickými referenty J. Vilímem, J. Jemelkou, J. Votrubcem a T. Vondryskou,
- c) informaci o přípravě a o zásadách potřebných pro vznik nových Stanov Komitétu 1866 (navázat na Zákon o sdružování občanů, maximálně obsahově zjednodušit, zajistit přímou spojitost s dřívějšími spolky pro ochranu památek, možnost jednat na partnerské úrovni se všemi potřebnými orgány a institucemi a nutnost jmenovat všechny činnosti, kterým se Komitét věnuje). Přednesli ing. J. Komárek a ing. R. Teichman.

2) Valná hromada doporučuje členům Komitétu 1866 zapojit se do tvorby nových Stanov Komitétu 1866, zejména navrhnout formulaci ustanovení, které by

- a) zaručovalo přímou návaznost současného Komitétu 1866 s prvotními spolky vzniklými na území dnešní České republiky před rokem 1960,
- b) umožňovalo současnému Komitétu 1866 účinně jednat s představiteli institucí a organizací, prosazovat svůj cíl a vykonávat své činnosti ve všech krajích České republiky.

3) Valná hromada ukládá předsednictvu Komitétu 1866

- a) rozeslat členům Komitétu 1866 stávající návrh Stanov a zapojit je tak do všeobecné diskuze nad jejich obsahem,
- b) dořešit nájem hrobu J. N. Steinského.

4) Valná hromada souhlasí

- a) s vytvořením pomníku J. N. Steinského a s úpravou jeho hrobu v podobě „tří balvanů“ v celkové konečné ceně do 50 tis. Kč (hlasovalo 51 členů pro, 10 proti a 1 se zdržel) - podmínka dořešení nájmu hrobového místa,
- b) s předneseným návrhem nápisu na pomník J. N. Steinského s tím, že text bude ještě prověřen co do správnosti výrazů c. k. a hodnosti zemřelého - dořeší předsednictvo,
- c) se seznamem akcí Komitétu 1866 na rok 2008 prezentovaným k datu konání této Valné hromady. Předsednictvo akce v nejbližší možné době zveřejní.

Další činnost Komitétu 1866

Někteří členové našeho spolku se počátkem roku zúčastnili již tradičních c.k. plesů pořádaných v Josefově a Náchodě.

Spolupráce s úřady státní správy a samosprávy

Spolupráce s úřady je udržována na tradičně dobré úrovni, většina místních samospráv je vstřícná ke spolupráci při údržbě a obnově památek ležících na jejich katastrálních územích. Limitujícím faktorem zde však stále zůstávají finanční možnosti samospráv, kdy potřebná výše prostředků na opravu dlouhá léta zanedbávaných památek stále převyšuje jejich dostupné zdroje. Významným předpokladem ke změně této situace se zde jeví rozvíjející se spolupráce mezi Komitétem a samosprávami na poli získávání dotací z grantového programu MO ČR na opravu válečných památek. Komitét zde poskytuje informace k žádostem o grant, zajišťuje odborné posouzení stavu předmětných památek a v mnoha případech garantuje vlastní realizaci.

Grantová a dotační politika Komitétu 1866

Komitét 1866 je již několik posledních let tradičním aktivním účastníkem v grantových systémech několika institucí, ať již sám nebo ve spolupráci se samosprávami obcí. Především díky této skutečnosti je spolek schopen realizovat svá předsevzetí ve všech oblastech své činnosti.

Podrobnosti o realizaci jednotlivých projektů jsou uvedeny v jednotlivých částech této výroční zprávy.

Již na přelomu let 2006 a 2007 předložil Komitét 1866 žádost o dotaci v rámci projektu INTERREG IIIA - projekt „Rozvoj cestovního ruchu na česko-kladském pomezí - bojiště z roku 1866 a pevnosti Srebrna Gora, Klodzko a Josefov“ v celkové výši 790 tis. Kč. Tento projekt pak pomáhal financovat většinu akcí v roce 2007 jak v oblasti péče o památky, tak budování dalších naučných stezek a v neposlední řadě i konání kulturních akcí.

Komitét 1866 podal na Královéhradecký kraj celkem čtyři žádosti o dotace na rok 2007 v oblasti péče o válečné hroby, publikační činnosti zajišťování kulturních akcí. Projekt na zajištění péče o válečné hroby a pomníky obsahoval více než 70 pomníků na Jičínsku, Královéhradecku, Trutnovsku a Náchodsku. V oblasti publikační byly žádány prostředky na zajištění realizace čísel časopisu *Bellum 1866* a vydání dalšího z řady průvodců po bojištích z r. 1866 - Naučná stezka „Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 - jižní křídlo“. Ani tentokrát nebyly opomenuty kulturní akce připomínající události roku 1866 a proto jedna žádost o grant obsahovala projekt zajištění celkem šesti kulturních akcí, z nichž stěžejní se uskutečnila v pevnosti Josefov dne 14. 7. 2007.

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2007

Počáteční stav k 1. 1. 2007

AKTIVA		PASIVA	
	v tis. Kč		v tis. Kč
Dlouhodobý majetek celkem	241	Vlastní zdroje celkem	1.175
Dlouhodobý nehmot. majetek		Jmění celkem	914
Dlouhodobý hmotný majetek	119	Výsledek hosp. celkem	261
Dlouhodobý finanční majetek	122	Cizí zdroje celkem	763
Oprávký k DM		Rezervy celkem	
Krátkodobý majetek	1.697	Dlouhodobé závazky celkem	
Zásoby celkem	231	Krátkodobé závazky celkem	763
Pohledávky celkem	178	Jiná pasiva celkem	
Krátkodobý finanční majetek	1.288		
Jiná aktiva celkem			
AKTIVA celkem	1.938	PASIVA celkem	1.938

Konečný stav k 31. 12. 2007

AKTIVA		PASIVA	
	v tis. Kč		v tis. Kč
Dlouhodobý majetek celkem	168	Vlastní zdroje celkem	550
Dlouhodobý nehmot. majetek		Jmění celkem	914
Dlouhodobý hmotný majetek	197	Výsledek hospodaření celkem	-364
Dlouhodobý finanční majetek	-29	Cizí zdroje celkem	-27
Oprávký k DM		Rezervy celkem	
Krátkodobý majetek	355	Dlouhodobé závazky celkem	
Zásoby celkem	158	Krátkodobé závazky celkem	-27
Pohledávky celkem		Jiná pasiva celkem	
Krátkodobý finanční majetek	197		
Jiná aktiva celkem			
AKTIVA celkem	523	PASIVA celkem	523

	STŘEDISKO	VÝNOSY	NÁKLADY	ZISK ZA OBDOBÍ
1	Péče o památky	1.155.012,00	258.590,00	896.422,00
2	Publikační činnost	169.139,60	905.090,10	-735.950,50
3	Kulturní akce	0,00	309.063,00	-309.063,00
5	Spolková činnost	269.599,34	172.824,52	96.774,82
6	Výstavy a expozice	166.700,00	739.443,90	-572.743,90
	CELKEM	1.760.450,94	2.385.011,52	-624.560,58

Účast dělostřelců, myslivců a pěchoty z ČR na 148. výročí bitvy u Magenty

VÝVOJ ČLENSKÉ ZÁKLADNY V LETECH 1990 - 2007

Členská základna Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 prodělala v průběhu své existence poměrně klidný vývoj. V uplynulém roce došlo poprvé za posledních deset let k meziročnímu úbytku členské základny. Přijato bylo 6 řádných členů, sedmi členům bylo členství ukončeno kvůli neplnění základní členské povinnosti, tj. úhradě příspěvků. Jeden řádný (Karel Kopal) a jeden čestný člen (Ing. Ctirad Beneš) nás v průběhu roku opustili, přičemž jejich památky bylo vzpomenu to na podzimní Valné hromadě ve Všestarech.

Termín konání Valné hromady	Řádný člen			Čestný člen			Zasloužilý člen		
	celkem	z toho žen	z toho PO*	celkem	z toho žen	z toho PO	celkem	z toho žen	z toho PO
31. 3. 1990	56			3	1				
23. 3. 1991	83			5	1				
25. 4. 1992	105			6	1				
27. 3. 1993	99	4		5	1				
26. 3. 1994	93	4		7	1				
08. 4. 1995	85	2		7	1				
30. 3. 1996	93	2		6	1				
12. 4. 1997	93	2		6	1				
11. 4. 1998	84	1		6	1				
14. 4. 1999	73	2		5	1				
08. 4. 2000	76	2		5	1				
31. 3. 2001	79	2		5	1				
16. 3. 2002	81	2		5	1				
08. 3. 2003	95	3	1	5	1				
15. 3. 2004	109	5	1	7	1		20	1	12
31. 12. 2004	112	6	1	6	0		20	1	12
31. 12. 2005	122	9	1	6	0		20	1	12
31. 12. 2006	128	13	1	7	0		32	1	21
Stav 31. 12. 2007	126	15	1	6	0		32	1	21

* právnická osoba